

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

19 decembrie 2013*

„Trimitere preliminară — Directivele 90/619/CEE și 92/96/CEE — Asigurare directă de viață — Drept de renunțare — Lipsa unei informări cu privire la condițiile de exercitare a acestui drept — Expirarea dreptului de renunțare după un an de la plata celei dintâi prime — Conformitate cu Directivele 90/619/CEE și 92/96/CEE”

În cauza C-209/12,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Bundesgerichtshof (Germania), prin decizia din 28 martie 2012, primită de Curte la 3 mai 2012, în procedura

Walter Endress

împotriva

Allianz Lebensversicherungs AG,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul A. Tizzano, președinte de cameră, domnul A. Borg Barthet și doamna M. Berger (raportor), judecători,

avocat general: doamna E. Sharpston,

grefier: doamna M. Ferreira, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 24 ianuarie 2013,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru domnul Endress, de J. Kummer, Rechtsanwalt;
- pentru Allianz Lebensversicherungs AG, de J. Grote și de M. Schaaf, Rechtsanwälte;
- pentru guvernul german, de T. Henze și de J. Kemper, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de G. Braun și de K.-P. Wojcik, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 11 iulie 2013,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: germana.

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 15 alineatul (1) primul paragraf din A doua directivă 90/619/CEE a Consiliului din 8 noiembrie 1990 de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind asigurarea directă de viață, de stabilire a dispozițiilor destinate să faciliteze exercitarea eficientă a libertății de a presta servicii și de modificare a Directivei 79/267/CEE (JO L 330, p. 50), astfel cum a fost modificată prin Directiva 92/96/CEE a Consiliului din 10 noiembrie 1992 de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind asigurarea directă de viață și de modificare a Directivelor 79/267/CEE și 90/619/CEE (A treia directivă privind asigurarea de viață) (JO L 360, p. 1, denumită în continuare „A doua directivă privind asigurarea de viață”) coroborat cu articolul 31 alineatul (1) din A treia directivă privind asigurarea de viață.
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Endress, pe de o parte, și Allianz Lebensversicherungs AG (denumită în continuare „Allianz”), pe de altă parte, cu privire la renunțarea de către domnul Endress la un contract de asigurare de viață încheiat cu această societate.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 A doua directivă privind asigurarea de viață și A treia directivă privind asigurarea de viață au fost abrogate și înlocuite de Directiva 2002/83/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 noiembrie 2002 privind asigurarea de viață (JO L 345, p. 1, Ediție specială, 06/vol. 4, p. 192) care a fost, la rândul său, abrogată de Directiva 2009/138/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009 privind accesul la activitate și desfășurarea activității de asigurare și de reasigurare (Solvabilitate II) (JO L 335, p. 1). Cu toate acestea, ținând seama de data la care a fost încheiat contractul de asigurare de viață care face obiectul litigiului principal, dispozițiile celei de A doua directive privind asigurarea de viață și ale celei de A treia directive privind asigurarea de viață rămân pertinente pentru soluționarea acestui litigiu.

A doua directivă privind asigurarea de viață

- 4 Potrivit celui de al unsprezecelea considerent al celei de A doua directive privind asigurarea de viață, „pentru contractele de [asigurare de viață], este indicat ca deținătorii polițelor de asigurare să aibă posibilitatea să anuleze contractul într-o perioadă cuprinsă între 14 și 30 de zile” [traducere neoficială].
- 5 Articolul 15 alineatul (1) din A doua directivă privind asigurarea de viață prevedea:

„Fiecare stat membru prevede că un deținător al unei polițe de asigurare care încheie un contract individual de asigurare de viață dispune de o perioadă între 14 și 30 de zile de la data la care a fost informat de încheierea contractului în care poate anula contractul în cauză.

[...]

Celelalte dispoziții legale și condițiile de anulare sunt determinate de legislația aplicabilă contractului, în special cu privire la modalitățile de informare a deținătorului unei polițe de asigurare în legătură cu încheierea contractului.

[...]” [traducere neoficială]

A treia directivă privind asigurarea de viață

- 6 Considerentul (23) al celei de A treia directive privind asigurarea de viață avea următorul cuprins:

„[P]e o piață unică a asigurărilor, consumatorul are la dispoziție o gamă mai largă și mai variată de contracte; [...] pentru ca consumatorul să poată profita la maximum de această diversitate și de concurența crescută, trebuie să i se ofere toate informațiile necesare care să îi permită să încheie contractul cel mai adecvat nevoilor sale; [...] această cerință de informare este cu atât mai importantă, cu cât durata angajamentelor poate fi foarte lungă; [...] în consecință, norme minime ar trebui astfel coordonate încât consumatorul să primească informații clare și exacte cu privire la caracteristicile esențiale ale produselor care îi sunt propuse, precum și la datele organismelor la care pot fi adresate toate contestațiile titularilor polițelor de asigurare, asiguraților sau beneficiarilor de contracte [...]” [traducere neoficială]

- 7 Articolul 31 alineatele (1) și (4) din această directivă prevedea:

„(1) Înainte de încheierea contractului de asigurare, titularului i se comunică cel puțin informațiile enumerate în anexa II punctul A.

[...]

(4) Modalitățile de aplicare a prezentului articol și a anexei II sunt stabilite de statul membru [în cauză].” [traducere neoficială]

- 8 Anexa II la directiva menționată, intitulată „Informații pentru deținătorii unei polițe de asigurare”, prevedea:

„Următoarele informații, care trebuie comunicate deținătorilor polițelor de asigurare înainte de încheierea contractului (A) sau pe durata contractului (B), trebuie formulate în mod clar și exact, în scris, într-o limbă oficială a statului membru [în cauză].

[...]

A. Înainte de încheierea contractului

[...]

a.13 [M]odalități de exercitare a dreptului de reziliere;

[...]” [traducere neoficială]

Directiva 85/577/CEE

- 9 Potrivit celui de al patrulea considerent al Directivei 85/577/CEE a Consiliului din 20 decembrie 1985 privind protecția consumatorilor în cazul contractelor negociate în afara spațiilor comerciale (JO L 372, p. 31, Ediție specială, 15/vol. 1, p. 188), „întrucât contractele încheiate în afara spațiilor comerciale ale comerciantului se caracterizează prin faptul că [...] consumatorul nu este pregătit pentru aceste negocieri sau nu se așteaptă la acestea [și că], adeseori, consumatorul nu poate compara calitatea și prețul ofertei cu alte oferte [...]”.

- 10 În al cincilea considerent al acestei directive se menționează că „întrucât trebuie să i se dea consumatorului dreptul de a rezilia contractul [...] pentru a i se oferi posibilitatea de a evalua obligațiile care decurg din contract”.

- 11 Articolul 5 alineatul (1) din directiva menționată prevede:

„Consumatorul are dreptul de a renunța la efectele angajamentului său prin expedierea unei notificări într-un termen de cel puțin șapte zile de la data la care a primit informația menționată la articolul 4, în conformitate cu procedura prevăzută de legislația națională. Este suficient ca notificarea să fie trimisă înaintea expirării acestui termen.”

Dreptul german

- 12 Articolul 5a din Legea privind contractele de asigurare (Versicherungsvertragsgesetz, denumită în continuare „VVG”) a fost abrogată cu efect de la 1 ianuarie 2008. În versiunea aplicabilă faptelor din cauza principală, acest articol prevedea:

„1. În cazul în care, la data depunerii cererii, asigurătorul nu a comunicat deținătorului poliței de asigurare condițiile de asigurare sau nu a informat consumatorul în conformitate cu dispozițiile [aplicabile], contractul se consideră a fi încheiat în temeiul poliței de asigurare, al condițiilor de asigurare și al mențiunilor suplimentare din nota de informare care prezintă relevanță pentru determinarea conținutului contractului, în cazul în care deținătorul poliței de asigurare nu retractează în scris, în termen de paisprezece zile de la data punerii la dispoziție a documentelor. [...]

2. Termenul începe să curgă de la data la care deținătorul poliței de asigurare primește polița de asigurare și toate documentele prevăzute la alineatul 1 și a fost informat în scris, în mod clar lizibil, la momentul emiterii poliței, despre dreptul său de retractare, despre punctul de plecare al termenului și despre durata acestuia. [...] Prin derogare de la prima teză, dreptul de retractare se stinge în termen de un an de la plata celei dintâi prime de asigurare.

[...]”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

- 13 Potrivit deciziei de trimitere, domnul Endress a solicitat societății Allianz încheierea unui contract de asigurare de viață care urma să producă efecte începând de la 1 decembrie 1998. Condițiile generale de asigurare și o notă de informare nu i-au fost puse la dispoziție decât la momentul transmiterii poliței de asigurare. La momentul la care a acceptat astfel să încheie acest contract cu domnul Endress, Allianz nu l-a informat suficient cu privire la drepturile care îi erau garantate în temeiul articolului 5a din VVG.
- 14 În temeiul respectivului contract de asigurare de viață, domnul Endress trebuia să plătească o primă anuală timp de cinci ani începând din luna decembrie 1998, iar în schimb, Allianz trebuia să îi plătească o rentă începând de la 1 decembrie 2011. Cu toate acestea, la 1 iunie 2007, domnul Endress a notificat societății Allianz rezilierea contractului, cu efect începând de la 1 septembrie 2007. În cursul lunii septembrie 2007, Allianz a plătit persoanei interesate valoarea de răscumpărare a aceluiași contract de asigurare de viață, care era mai mică decât cuantumul total al primelor de asigurare plus dobânzi.
- 15 Printr-o scrisoare din 31 martie 2008, domnul Endress și-a exercitat dreptul său de „retractare” în temeiul articolului 5a din VVG. Acesta a solicitat societății Allianz să îi ramburseze toate primele plus dobânzi, după scăderea valorii de răscumpărare plătite deja.
- 16 Acțiunea domnului Endress prin care solicita plata de către Allianz a acestei sume suplimentare a fost respinsă de instanța de prim grad. În apel, calea de atac formulată împotriva deciziei pronunțate în primă instanță a fost de asemenea respinsă.

- 17 Domnul Endress a formulat în aceste condiții un recurs la Bundesgerichtshof. Această instanță consideră că acțiunea nu ar putea fi admisă decât dacă persoana interesată ar păstra, în pofida articolului 5a alineatul (2) a patra teză din VVG, un drept de retractare, deși a trecut mai mult de un an de la data plății celei dintâi prime de asigurare. În această privință, ar fi determinant aspectul dacă articolul 15 alineatul (1) prima teză din A doua directivă privind asigurarea de viață trebuie interpretat în sensul că se opune unei limitări temporale a dreptului de retractare.
- 18 În aceste condiții, instanța de trimitere a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 15 alineatul (1) prima teză din A doua directivă [privind asigurarea de viață] trebuie interpretat, luând în considerare articolul 31 alineatul (1) din [A treia directivă privind asigurarea de viață], în sensul că se opune unei reglementări – precum articolul 5a alineatul (2) a patra teză din [VVG în versiunea aplicabilă situației de fapt] – conform căreia dreptul de retragere sau de retractare se stinge în termen de cel mult un an de la plata primei prime de asigurare chiar și în cazul în care deținătorul poliței de asigurare nu a fost informat cu privire la dreptul de retragere sau de retractare?”

Cu privire la întrebarea preliminară

- 19 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, în temeiul articolului 267 TFUE, care este întemeiat pe o separare clară a funcțiilor între instanțele naționale și Curte, aceasta este unica abilitată să se pronunțe asupra interpretării sau a validității unui text al Uniunii pornind de la faptele care îi sunt indicate de instanța națională (a se vedea în acest sens în special Hotărârea din 14 ianuarie 2010, Stadt Papenburg, C-226/08, Rep., p. I-131, punctul 23 și jurisprudența citată). De asemenea, revine exclusiv instanței de trimitere sarcina să interpreteze legislația națională (a se vedea în special Hotărârea din 15 ianuarie 2013, Križan și alții, C-416/10, punctul 58 și jurisprudența citată).
- 20 Rezultă că, în pofida îndoielilor exprimate în această privință de Allianz în observațiile sale scrise și în ședință, în ceea ce privește prezenta cauză, Curtea este obligată să plece de la ipoteza că domnul Endress, astfel cum rezultă din decizia de trimitere, nu a fost informat despre dreptul său de renunțare sau, cel puțin, nu a fost informat suficient. În plus, nu se solicită Curții să soluționeze, în cadrul prezentei cauze, problema dacă reglementarea națională care figurează la articolul 5a din VVG, privind modalitățile de încheiere a unui contract de asigurare potrivit modelului denumit „de remitere a unei polițe”, în ansamblu, era conform cerințelor care rezultă din cea de A doua directivă privind asigurarea de viață și din cea de A treia directivă privind asigurarea de viață.
- 21 Obiectul prezentei cauze este limitat, așadar, la aspectul dacă exercitarea dreptului de renunțare prevăzut la articolul 15 alineatul (1) din A doua directivă privind asigurarea de viață putea fi limitat, printr-o dispoziție națională precum cea în discuție în litigiul principal, la o perioadă de un an de la data plății de către deținătorul poliței de asigurare a celei dintâi prime în temeiul contractului de asigurare în cauză, chiar atunci când deținătorul respectiv al poliței nu a fost informat despre acest drept de renunțare.
- 22 În această privință, trebuie amintit că, deși cea de A doua directivă privind asigurarea de viață și cea de A treia directivă privind asigurarea de viață nu menționau nici ipoteza în care deținătorul poliței de asigurare nu era informat despre dreptul său de renunțare, nici, așadar, despre efectele pe care această lipsă de informare ar putea să le aibă asupra acestui drept, articolul 15 alineatul (1) al treilea paragraf din A doua directivă privind asigurarea de viață prevedea că „condițiile de renunțare [erau] determinate de legislația [națională] aplicabilă contractului”.
- 23 Prin urmare, statele membre aveau desigur dreptul să adopte norme privind modalitățile precise de exercitate a dreptului de renunțare, iar aceste modalități puteau conține, prin natura lor, anumite limitări ale acestui drept. Cu toate acestea, adoptând aceste norme, statele membre erau obligate,

potrivit unei jurisprudențe constante, să se asigure că efectul util al celei de A doua directive privind asigurarea de viață și al celei de A treia directive privind asigurarea de viață, ținând seama de obiectul acestora, este asigurat (a se vedea în acest sens în special Hotărârea din 8 aprilie 1976, Royer, 48/75, Rec., p. 497, punctul 73).

- 24 Or, în ceea ce privește obiectul directivelor menționate, trebuie amintit că în considerentul (23) al celei de A treia directive privind asigurarea de viață se menționa că „pe o piață unică a asigurărilor, consumatorul [ar avea] la dispoziție o gamă mai largă și mai variată de contracte”. De asemenea, potrivit acestui considerent, „pentru ca consumatorul să poată profita la maximum de această diversitate și de concurența crescută, [consumatorului respectiv trebuia] să i se ofere toate informațiile necesare care [să îi fi permis] să încheie contractul cel mai adecvat nevoilor sale (Hotărârea din 5 martie 2002, Axa Royale Belge, C-386/00, Rec., p. I-2209, punctul 28). În sfârșit, „această cerință de informare [era] cu atât mai importantă, cu cât durata angajamentelor [putea] fi foarte lungă”.
- 25 În vederea urmăririi acestui obiectiv de informare menționat în considerentul (23) al celei de A treia directive privind asigurarea de viață, articolul 31 alineatul (1) din această directivă coroborat cu punctul a.13 din anexa II la aceasta prevede că deținătorului poliței de asigurare trebuiau să îi fie comunicate „cel puțin” „modalitățile de exercitare a dreptului de renunțare” și aceasta „[i]nainte de încheierea contractului”. Prin urmare, rezulta clar atât din economia, cât și din modul de redactare a dispozițiilor pertinente din A treia directivă privind asigurarea de viață că aceasta urmărea să asigure că deținătorul poliței de asigurare primește o informație exactă privind, printre altele, dreptul său de renunțare.
- 26 În consecință, trebuie să se constate că o dispoziție națională precum cea în discuție în litigiul principal, care prevede expirarea dreptului deținătorului poliței de asigurare de a renunța la contract la un moment la care nu a fost informat despre acest drept, este în contradicție cu realizarea unui obiectiv esențial urmărit de cea de A doua directivă privind asigurarea de viață și de cea de A treia directivă privind asigurarea de viață și, prin urmare, cu efectul util al acestora.
- 27 O astfel de concluzie nu poate fi infirmată de argumentul, invocat mai ales de Allianz, potrivit căruia principiul securității juridice ar putea să impună o dispoziție precum cea în discuție în litigiul principal. Astfel, Curtea a statuat deja în această privință că, în cazul în care un consumator nu avea cunoștință despre existența unui drept de revocare, acesta se afla în imposibilitatea de a-l exercita și, astfel, motivele de securitate juridică nu puteau justifica limitarea perioadei în care putea fi exercitat dreptul de renunțare, în temeiul Directivei 85/577, în măsura în care aceasta implica o limitare a drepturilor conferite în mod expres consumatorilor pentru a-i proteja împotriva riscului legat de faptul că instituțiile de credit decisese să încheie contracte în afara spațiilor lor comerciale (Hotărârea din 13 decembrie 2001, Heininger, C-481/99, Rec., p. I-9945, punctele 45 și 47).
- 28 Deși Hotărârea Heininger, citată anterior, privește în special dispozițiile Directivei 85/577 privind protecția consumatorilor în cazul contractelor negociate în afara spațiilor comerciale și există, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 43 din concluzii, diferențe semnificative între această directivă și A doua directivă privind asigurarea de viață și A treia directivă privind asigurarea de viață, considerațiile enunțate de Curte în Hotărârea Heininger, citată anterior, menționate la punctul precedent al prezentei hotărâri, pot fi transpuse în cazul dispoziției în cauză în litigiul principal. Astfel, riscurile unui consumator legate de încheierea unui contract în afara spațiilor comerciale ale cocontractantului său, pe de o parte, și cele ale deținătorului poliței de asigurare legate de încheierea unui contract de asigurare în lipsa unei informări conforme cerințelor care rezultă din articolul 31 din A treia directivă privind asigurarea de viață coroborat cu anexa II la această directivă, pe de altă parte, sunt comparabile.
- 29 În ceea ce privește astfel, pe de o parte, Directiva 85/577, în al patrulea considerent al acesteia se menționează „că, adeseori, [consumatorul] nu poate compara calitatea și prețul ofertei cu alte oferte” și în al cincilea considerent, că „trebuie să i se dea consumatorului dreptul de a rezilia contractul [...] pentru a i se oferi posibilitatea de a evalua obligațiile care decurg din contract”. Pe de altă parte, dat

fiind că contractele de asigurare sunt produse financiare complexe din punct de vedere juridic care pot să difere în mod considerabil în funcție de asigurătorul care le oferă și să implice angajamente financiare importante și, potențial, cu o durată foarte lungă, deținătorul poliței de asigurare se află într-o situație dezavantajoasă în raport cu asigurătorul, situație care este similară cu cea în care se află un consumator în cadrul încheierii unui contract în afara unui sediu comercial.

- 30 Prin urmare, astfel cum a arătat avocatul general la punctele 46 și 47 din concluzii, asigurătorul nu poate în mod valabil să invoce motive de securitate juridică pentru a remedia o situație cauzată de propria neîndeplinire a obligației de a se conforma cerinței care rezultă din dreptul Uniunii, de a comunica o listă clară de informații, printre care se numără în special cele privind dreptul deținătorului poliței de asigurare de a renunța la contract (a se vedea prin analogie Hotărârea Heininger, citată anterior, punctul 47).
- 31 Considerațiile de mai sus nu pot fi repuse în discuție nici de faptul, invocat în special de Allianz, că, potrivit jurisprudenței Curții, dreptul de revocare instituit de articolul 5 alineatul (1) din Directiva 85/577 poate expira chiar și în cazul în care consumatorul a primit o informație eronată cu privire la modalitățile de exercitare a acestui drept (a se vedea Hotărârea din 10 aprilie 2008, Hamilton, C-412/06, Rep., p. I-2383, punctul 49). Astfel, această hotărâre privește conformitatea cu directiva menționată a unei dispoziții naționale care prevede o astfel de expirare în termen de o lună după executarea completă, de către părțile contractante, a obligațiilor care rezultă din contract. Or, în prezenta cauză, o astfel de dispoziție nu este în discuție întrucât legiuitorul național nu a adoptat o astfel de dispoziție în ceea ce privește contractele de asigurare de viață.
- 32 Ținând seama de ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 15 alineatul (1) din A doua directivă privind asigurarea de viață coroborat cu articolul 31 din A treia directivă privind asigurarea de viață trebuie interpretat în sensul că se opune unei dispoziții naționale, precum cea în discuție în litigiul principal, care nu recunoaște deținătorului poliței de asigurare un drept de renunțare decât pentru o perioadă de cel mult un an de la plata celei dintâi prime de asigurare, chiar și în cazul în care acesta nu a fost informat despre dreptul său de renunțare.

Cu privire la efectele în timp ale prezentei hotărâri

- 33 În observațiile sale, Allianz a solicitat Curții, în cazul în care aceasta din urmă trebuia să constate că A doua directivă privind asigurarea de viață și A treia directivă privind asigurarea de viață se opun unei legislații naționale precum cea în discuție în litigiul principal, să limiteze efectele în timp ale hotărârii pe care o va pronunța.
- 34 În susținerea acestei cereri, Allianz subliniază că această hotărâre ar putea să afecteze peste 108 milioane de contracte de asigurare încheiate între 1995 și 2007 și că, în temeiul acestor contracte, ar fi fost plătite prime care reprezintă o sumă de 400 de miliarde de euro. Însăși Allianz ar fi încheiat aproximativ 9 milioane de contracte de acest tip în această perioadă și ar fi încasat prime în cuantum de aproximativ 62 de miliarde de euro.
- 35 În această privință, trebuie amintit, în primul rând, că interpretarea unei dispoziții de drept al Uniunii făcută de Curte se limitează să lămurească și să precizeze semnificația și domeniul de aplicare ale acesteia, astfel cum ar fi trebuit să fie înțeleasă și aplicată de la intrarea sa în vigoare (a se vedea Hotărârea Heininger, citată anterior, punctul 51 și jurisprudența citată).
- 36 În al doilea rând, potrivit unei jurisprudențe constante, o limitare în timp a efectelor unei hotărâri constituie o măsură excepțională care presupune că există un risc de repercusiuni economice grave, cauzate mai ales de numărul mare de raporturi juridice constituite cu bună-credință pe baza reglementării considerate ca fiind în mod legal în vigoare, și reiese că particularii și autoritățile naționale au fost determinați să adopte un comportament neconform dreptului Uniunii ca urmare a

unei incertitudini obiective și importante privind domeniul de aplicare al normelor de drept al Uniunii, incertitudine la care contribuise eventual și comportamentul altor state membre sau al Comisiei Europene (a se vedea în special Hotărârea din 13 decembrie 2012, Forposta și ABC Direct Contact, C-465/11, punctul 45 și jurisprudența citată).

- 37 Or, în ceea ce privește, în speță, elementele care pot să justifice o limitare în timp a efectelor hotărârii Curții, trebuie să se constate că Allianz, care nu a furnizat probe în această privință, s-a limitat să menționeze un număr foarte mare de contracte de asigurare care ar fi fost încheiate sub regimul denumit „modelul de remitere a unei polițe” și în temeiul căruia ar fi fost plătite prime care reprezintă, în total, o sumă foarte mare. Allianz nu a furnizat totuși date privind numărul, singurul pertinent în prezenta cauză, al contractelor de asigurare în cazul cărora deținătorul poliței de asigurare nu a fost informat despre dreptul său de renunțare și, în plus, nu a estimat riscul economic cu care se confrunta Allianz, aferent posibilității deținătorilor de polițe de asigurare de a renunța la aceste contracte. În aceste condiții, nu s-a demonstrat existența unui risc de repercusiuni economice grave.
- 38 Pe de altă parte, în ceea ce privește condiția privind existența unei „incertitudini obiective și importante” privind domeniul de aplicare al dispozițiilor dreptului Uniunii, trebuie să se constate că dispozițiile din A treia directivă privind asigurarea de viață, astfel cum rezultă din cuprinsul punctelor 22-31 din prezenta hotărâre, nu lasă să subziste nicio îndoială cu privire la obiectivul esențial al acestei directive, care constă în a permite deținătorului poliței de asigurare să renunțe la un contract de asigurare de viață dacă consideră că acesta nu este cel mai adecvat nevoilor sale, și aceasta în deplină cunoștință de cauză.
- 39 O dispoziție națională precum cea în discuție în litigiul principal, care limita exercitarea dreptului de renunțare acordat deținătorului poliței de asigurare la o perioadă de un an de la plata celei dintâi prime și în cazul în care acest deținător de poliță de asigurare nu a beneficiat de o informare conform articolului 31 din A treia directivă privind asigurarea de viață, ar fi în mod clar contrar acestui obiectiv. În consecință, nici existența unei „incertitudini obiective și importante” privind domeniul de aplicare al dispozițiilor Uniunii în cauză nu poate fi reținută.
- 40 Prin urmare, nu este necesar să fie limitate în timp efectele prezentei hotărâri.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 41 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

Articolul 15 alineatul (1) din A doua directivă 90/619/CEE a Consiliului din 8 noiembrie 1990 de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind asigurarea directă de viață, de stabilire a dispozițiilor destinate să faciliteze exercitarea eficientă a libertății de a presta servicii și de modificare a Directivei 79/267/CEE, astfel cum a fost modificată prin Directiva 92/96/CEE a Consiliului din 10 noiembrie 1992, coroborat cu articolul 31 alineatul (1) din această ultimă directivă trebuie interpretat în sensul că se opune unei dispoziții naționale, precum cea în discuție în litigiul principal, care nu recunoaște deținătorului poliței de asigurare un drept de renunțare decât pentru o perioadă de cel mult un an de la plata celei dintâi prime de asigurare, în cazul în care acesta nu a fost informat despre dreptul său de renunțare.

Semnături